

Regelink
Ecologie & Landschap

Mitigatieplan huismus, gierzwaluw en vleermuizen

Zuiderzeestraat e.o., Lemmer

In het kader van de Wet natuurbescherming

CONCEPT

Colofon

Tekst en samenstelling	M. van der Hout
Foto voorpagina	V. Elders
In opdracht van	Lyaemer Wonen
Naam opdrachtgever	Y. Tiemensma
Rapportnummer	RA19101-01
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	20 juni 2019
Aantal pagina's	29
Collegiale toets	M. Wiltink
Wijze van citeren	M. van der Hout, 2019. Mitigatieplan huismus, gierzwaluw en vleermuizen Zuiderzeestraat e.o., Lemmer. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA19101-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1

6709 TA Wageningen

085-7737676

info@regelink.net

www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
2. Huidige situatie	5
2.1 Ligging plangebied	5
2.2 Aanwezige ecotopen	6
2.3 Beschermden soorten	6
3. Ingreep	10
3.1 Omschrijving ingreep	10
3.2 Effecten	10
3.3 Voorwaarden voor een ontheffing	12
4. Mitigerende maatregelen	14
4.1 Alternatieve verblijfplaatsen	14
4.2 Periode van werken	22
4.3 Aangepaste werkwijze	21
4.4 Overige maatregelen	22
5. Bronnen	25
5.1 Literatuur	25
5.2 Websites	25
Bijlage 1. Wet natuurbescherming	26

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Lyaemer Wonen is van plan om 68 woningen en een oude brandweerkazerne in Lemmer te slopen om nieuwbouw te kunnen realiseren.

Uit twee ecologische potentie-inschattingen van Regelink Ecologie & Landschap (november en december, 2018) blijkt dat in het plangebied nader onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen, huismus en gierzwaluw moet plaatsvinden. Vooruitlopend op dit onderzoek heeft Lyaemer Wonen aangegeven op voorhand al mitigerende maatregelen te willen nemen. De woningcorporatie heeft Regelink Ecologie & Landschap gevraagd een preventief mitigatieplan op te stellen.

Omdat het soortgerichte onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen op het moment van schrijven nog in uitvoering is, worden de mitigatiemaatregelen gebaseerd op een inschatting van de mogelijk aanwezige nestlocaties van huismussen en gierzwaluwen. Met betrekking tot vleermuizen is het alleen mogelijk om een inschatting te maken van de mogelijk aanwezige zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuizen. Voor andere soorten en functies van vleermuizen is al snel maatwerk nodig om goede maatregelen op te stellen. Indien noodzakelijk zal onderhavig rapport na afloop van het soortgerichte onderzoek nog aangevuld worden voor andere soorten en functies.

1.2 Doel

Het voorliggende mitigatieplan beschrijft de handelingen die worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten. Het rapport beantwoordt de volgende vragen:

- Welke maatregelen worden genomen om negatieve effecten op de aanwezige beschermde soorten, individuen en functies te voorkomen dan wel verzachten?
- Welke maatregelen worden genomen om de functionaliteit van het plangebied voor de aanwezige beschermde soorten tijdens en na de werkzaamheden te behouden?

Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals weergegeven op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

¹ <http://www.regelink.net/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>
Mitigatieplan huismus, gierzwaluw en vleermuizen

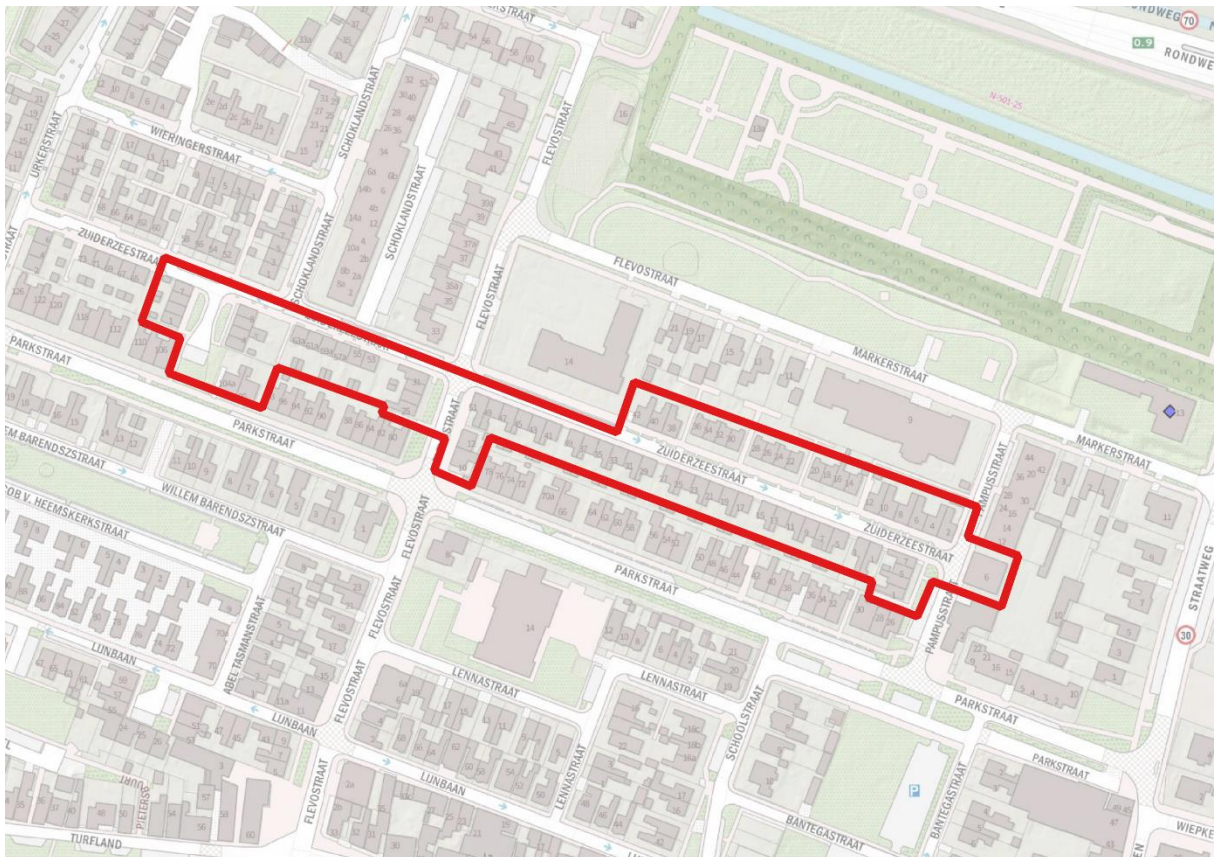
2. Huidige situatie

2.1 Ligging plangebied

Het plangebied betreft 74 panden gelegen in gemeente De Friese Meren (Friesland). Naast de 69 te slopen panden omvat het plangebied ook 5 woningen die op moment van schrijven nog in de planning staan om gerenoveerd te worden, maar mogelijk in het slooptraject meegenomen worden. Dit betreft Pampusstraat 1 t/m 7.

De begrenzing van het plangebied is in Figuur 1 met rood aangegeven. Het betreft de volgende gebouwen:

- Zuiderzeestraat 53 t/m 63A (12 woningen)
- Flevostraat 25-31 (4 woningen)
- Gale Hamkesstraat 2-8 en 1-7 (8 woningen)
- Parkstraat 100-104a (4 woningen)
- Flevostraat 10 en 12 (2 woningen)
- Zuiderzeestraat 5 t/m 51 en 2 t/m 42 (39 woningen)
- Pampusstraat 1 t/m 7 en 6 (5 woningen)

Figuur 1. Ligging van de complexen, met de begrenzing in rood aangegeven. © OpenTopo, 2019.

2.2 Aanwezige ecotopen

Voor een nadere beschrijving van het plangebied verwijzen we naar de rapportages van de quickscans, die Regelink Ecologie & Landschap in het najaar van 2018 heeft uitgevoerd (Elders, 2018 & 2019).

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- 69 woonhuizen, voornamelijk uit de jaren 60–70, twee tot drie verdiepingen hoog, met dakpannen, houten betimmering en spouwmuur;
- schuren en bijgebouwen zonder spouwmuur;
- dunne bomen naast de weg (diameter borsthoogte < 25 cm);
- tuinen met sierbeplanting, hagen en verharding.

2.3 Beschermden soorten

2.3.1 Inschattingen aanwezige verblijfplaatsen

In de eerder uitgevoerde quickscans (Elders, 2018 & 2019) is het aantal aanwezige verblijfplaatsen van huismussen, gierzwaluwen, gewone en ruige dwergvleermuizen ingeschat. De inschattingen zijn gedaan op basis van territoriagroottes en potentieel beschikbare ruimten.

Huismus

- Op het moment van schrijven is het onderzoek naar huismussen afgerond. Daarom zijn voor huismussen geen inschattingen gedaan over het aantal mogelijk aanwezige nesten. De resultaten uit het soortgerichte onderzoek worden gebruikt om de mitigerende maatregelen op te stellen.

Gierzwaluw

- Volgens Elders (2018) zijn er maximaal acht nestlocaties aanwezig in de brandweerkazerne aan de Pampusstraat 6.
- Alle woningen binnen het plangebied zijn potentieel geschikt als nestlocatie voor gierzwaluwen. Omdat het niet realistisch is dat in elke woning ook daadwerkelijk een nestlocatie aanwezig is, wordt een inschatting gemaakt op basis van een gemiddeld aantal nestlocaties per woonblok.
 - Aangenomen wordt dat elk huizenblok met meer dan twee huizen, gemiddeld gezien, ruimte kan bieden aan 2 nestlocaties van gierzwaluwen. Binnen het plangebied zijn veertien van dergelijke huizenblokken aanwezig. Dit komt neer op een inschatting van achtentwintig nestlocaties van gierzwaluwen.
 - Tweede aanname is dat elk huizenblok van een of twee huizen, gemiddeld gezien, ruimte kan bieden aan een nestlocaties van gierzwaluwen. Binnen het plangebied zijn drie van dergelijke huizenblokken aanwezig. Dit komt neer op een inschatting van drie nestlocaties van gierzwaluwen.
 - Dit komt neer op een totaal van maximaal eenendertig nestlocaties van gierzwaluwen.
 - Deze inschatting is gemaakt op basis van de resultaten van het reeds uitgevoerde veldwerk op het moment van schrijven. Ten tijde van schrijven is in beide deelgebieden

een ronde uitgevoerd, alsmede twee avondbezoeken voor vleermuizen waarbij de activiteit van gierzwaluwen ook in de gaten is gehouden.

Vleermuizen

- Volgens Elders (2018) zijn er maximaal twee zomer- en/of paarverblijfplaatsen van gewone en/of ruige dwergvleermuizen aanwezig in de brandweerkazerne aan de Pampusstraat 6.
- Alle woningen binnen het plangebied zijn potentieel geschikt als zomer- en/of paarverblijfplaats voor gewone- en/of ruige dwergvleermuizen. Omdat het niet realistisch is dat in elke woning ook daadwerkelijk een verblijfplaats aanwezig is, wordt een inschatting gemaakt op basis van een gemiddeld aantal verblijfplaatsen per woonblok.
 - Aangenomen wordt dat elk huizenblok, gemiddeld gezien, ruimte kan bieden aan één zomer- en/of paarverblijfplaats van gewone en/of ruige dwergvleermuizen. Binnen het plangebied zijn zeventien huizenblokken aanwezig. Dit komt neer op een inschatting van zeventien zomer- en/of paarverblijfplaatsen van gewone en/of ruige dwergvleermuizen. Deze inschatting is gemaakt op basis van de resultaten van het reeds uitgevoerde veldwerk op het moment van schrijven. Ten tijde van schrijven is in beide deelgebieden een avond- en een ochtendronde uitgevoerd.

2.3.2 Soortgericht onderzoek

Aanvullend onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen wordt op het moment van schrijven van dit mitigatieplan nog uitgevoerd. Voor het aanvullend onderzoek wordt het plangebied opgedeeld in twee deelgebieden.

Huismus

- Tijdens dit onderzoek zijn binnen het plangebied op negen locaties achttien nesten aangetroffen. Er werd een nest gevonden op een nest op Zuiderzeestraat 16, 18, 24, 30, 34, 36, 55 en 61a, een nest op Pampusstraat 6, een nest op Pampusstraat 1, een nest op Gale Hamkesstraat 4, een nest op Gale Hamkesstraat 1, maar liefst vier nesten op Gale Hamkesstraat 3, een nest op Flevostraat 25 en een op Flevostraat 31.

Gierzwaluw

- Het onderzoek naar gierzwaluwen wordt tussen 1 juni en 15 juli 2019 uitgevoerd.

Vleermuizen

- Het onderzoek naar vleermuizen wordt tussen 15 mei en 30 september 2019 uitgevoerd.

2.3.3 Samenvatting

De maatregelen die in onderhavig rapport zijn opgenomen zijn gebaseerd op de inschattingen uit de quickscans van 2018 aangevuld met de inschattingen zoals aangegeven in paragraaf 2.3.1.

Het huismussenonderzoek is reeds uitgevoerd, de resultaten daarvan zijn dan ook al meegenomen in onderhavig rapport.

Tabel 1 geeft een overzicht van de soorten en functies die tijdens het soortgerichte onderzoek zijn aangetroffen en de geschatte aanwezigheid per adres.

Tabel 1. Soorten en functies per adres.

Soort	Functie	Type	Aantal	Adres	Locatie
Gierzwaluw	nestlocatie	schatting	8	Pampusstraat 6	Onder de dakpannen
Vleermuizen	zomer- en/of paarverblijfplaats	schatting	2	Pampusstraat 6	Onder de dakpannen, in de spouwmuur, achter dakgoot
Gierzwaluw	nestlocatie	schatting	31	Zuiderzeestraat, Flevostraat en Pampusstraat	Onder de dakpannen
Vleermuizen	zomer- en/of paarverblijfplaats	schatting	17	Zuiderzeestraat, Flevostraat en Pampusstraat	Onder de dakpannen, in de spouwmuur, achter dakgoot
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 16	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 18	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 24	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 30	Onder de dakpannen achtergevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 34	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 36	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 55	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Zuiderzeestraat 61A	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Pampusstraat 6	Zuidwesthoek onder dakpannen
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Pampusstraat 1	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Gale Hamkesstraat 4	Achterkant huis onder de dakpannen
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Gale Hamkesstraat 1	Onder de dakpannen boven de voordeur
Huismus	nestlocatie	waarneming	4	Gale Hamkesstraat 3	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Flevostraat 25	Onder de dakpannen voorgevel
Huismus	nestlocatie	waarneming	1	Flevostraat 31	Onder de dakpannen voorgevel

Pampusstraat 1 t/m 7 staan op moment van schrijven nog ingepland als te renoveren panden, waarbij de renovatie medio 2024 uitgevoerd zal worden. Mogelijk gaan deze panden gesloopt worden.

De werkzaamheden zullen bestaan uit:

- verwijderen bestaand groen;
- de sloop van de bovengenoemde woonhuizen;
- het bouwrijp maken van het perceel voor de nieuwbouw;
- nieuwbouw woonhuizen;
- aanplanten nieuw groen.

3.2 Effecten

Bij de sloop van de huizen verdwijnen nesten en nestgelegenheden van huismussen en gierzwaluwen. Mogelijk verdwijnen ook de vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen. Bij de sloop van de huizen worden mogelijk huismussen, gierzwaluwen en/of vleermuizen verstoord en/of gedood.

Met het verwijderen van het bestaande groen verdwijnt mogelijk essentieel leefgebied van huismussen. Tevens verdwijnt mogelijk essentieel foerageergebied van vleermuizen.

Deze effecten leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

3.3 Voorwaarden voor een ontheffing

Conform artikel 3.3, lid 4 en artikel 3.8, lid 5 van de Wet natuurbescherming kan een ontheffing alleen worden verstrekt wanneer er is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden²:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep.
- De ingreep valt onder een in de wet genoemd belang.
- De ingreep leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

3.3.1 Alternatievenafweging

De woningen in het plangebied voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. Lyaemer Wonen conformeert zich aan de landelijke doelstelling met betrekking tot verduurzaming van de woningvoorraad. Daartoe moet het woonbestand uiterlijk in 2050 CO₂-neutraal zijn. Uit een analyse, opgesteld in samenwerking met de gemeente De Fryske Marren, de bewoners van de betreffende woningen en verschillende adviesbureaus, blijkt dat het renoveren van deze woningen niet haalbaar is. Met sloop en nieuwbouw kunnen de woningen toch aan de eisen van deze tijd voldoen.

3.3.2 Belangen

Een ingreep kan volgens de Wet natuurbescherming onder een aantal belangen vallen. De belangen voor soorten van de Vogelrichtlijn verschillen van de belangen voor soorten van de Habitatrichtlijn.

De woningen voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd. De ventilatie en isolatie in de woningen is slecht, wat leidt tot vocht en schimmel in de woningen. Daarnaast is er in meerdere woningen mogelijk asbest aanwezig.

Door het woonbestand uiterlijk in 2050 CO₂-neutraal te maken, draagt Lyaemer Wonen bij aan doelstellingen om klimaatverandering tegen te gaan. Klimaatverandering heeft verschillende gevolgen, zoals de stijging van de zeespiegel waardoor een deel van Nederland onder water kan komen te staan. Daarom zijn de volgende belangen van toepassing op de ingreep:

Belangen Vogelrichtlijn

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Belangen Habitatrichtlijn

3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

3.3.3 Staat van instandhouding

Door ruim voor de sloop tijdelijke vervangende verblijfplaatsen aan te bieden, kunnen beschermde soorten ook tijdens de sloop van verblijfplaatsen gebruik blijven maken. Door de ingreep op aangepaste wijze en buiten de kwetsbare perioden uit te voeren, is het doden of verwonden van huismussen, gierzwaluwen,

² Zie de wettekst in <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-09-01#Hoofdstuk3>
Mitigatieplan huismus, gierzwaluw en vleermuizen

gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen te voorkomen. Door de nieuwbouw 'natuurinclusief' in te steken wordt ook in de nieuwe situatie voorzien in potentiële vaste rust- en/of verblijfplaatsen van huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Daarmee is ook een negatief effect op de lokale populatie van deze soorten te voorkomen.

4. Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk is aangegeven welke maatregelen worden genomen om schade aan beschermde soort(en) zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te beperken. Hierbij worden de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017) van de betreffende soorten gevolgd. Werken conform de eisen uit de Kennisdocumenten geeft een grote mate van zekerheid dat de mitigerende maatregelen van voldoende kwaliteit zijn. Daardoor wordt ook overtreding van de Wet natuurbescherming zoveel mogelijk voorkomen.

4.1 Alternatieve verblijfplaatsen

4.1.1 Tijdelijke verblijfplaatsen

Huismussen

Omdat tijdens de werkzaamheden nesten verloren gaan, moeten vervangende verblijfplaatsen geplaatst worden. Deze vervangende verblijfplaatsen moeten voor minimaal eenzelfde aantal huismussen dezelfde functie vervullen als de verblijfplaatsen die door de werkzaamheden verdwijnen. Omdat een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, moeten voor elk aangetast of verwijderd nest minimaal twee nieuwe nestplaatsen aangeboden worden. Op die manier is de kans groter dat minimaal één van de vervangende verblijfplaatsen door de huismussen geschikt bevonden wordt.

Huismussen hebben circa drie maanden de tijd nodig om aan de (tijdelijke) vervangende verblijfplaatsen te wennen. Tijdens die periode moeten zowel de oorspronkelijke als de vervangende verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Als vervangende verblijfplaatsen is gekozen voor de huismussenkasten van Vivara Pro (NK MU 06 Nestkast Mus). Deze voldoen aan de minimale broedruimte van 15x8 centimeter zoals beschreven in het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Met betrekking tot het ophangen van deze kasten moet rekening gehouden worden met de volgende eisen:

- Huismussen zijn koloniebroeders, daarom moeten er meerdere verblijfplaatsen bij elkaar aangeboden worden. De openingen moeten minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen.
- De vervangende verblijfplaatsen moeten zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaatsen aangebracht worden; in de regel binnen 200 meter van de oorspronkelijke plaatsen en buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.
- De kasten moeten aangebracht worden op een minimale hoogte van 3 meter.
- De verblijfplaatsen mogen niet te heet worden in de middagzon, maar ook niet te koud. Bij voorkeur worden de kasten opgehangen aan de noord- of oostzijde of in de schaduw van bijvoorbeeld een dakgoot.
- In de directe omgeving moet voldoende dekking aanwezig zijn in de vorm van minimaal 3 á 4 meter hoog opgaande groenblijvers (zoals hulst (*Ilex aquifolium*) of klimop (*Hedera Helix*)).

- Binnen 100 á 200 meter, maar bij voorkeur binnen 50 meter, moeten voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplekken beschikbaar zijn.
- De vervangende verblijfplaatsen moeten gemaakt zijn van duurzaam materiaal (zonder chemische middelen) en op een duurzame wijze worden bevestigd.
- Er moet voldoende veiligheid zijn tegen predatoren.

In de nabijheid van Pampusstraat 6 en 1 moeten vervangende verblijfplaatsen voor twee nestlocaties gerealiseerd worden. Dat betekent dat er vier huismussenkasten in de directe omgeving opgehangen moeten worden. Er wordt geadviseerd om twee kasten aan de noordgevel en twee kasten aan de oostgevel van Pampusstraat 2 op te hangen. Dit pand bevindt zich op circa 10 meter afstand van de originele nestlocatie en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

In de omgeving van Zuiderzeestraat 16, 18, 24, 30, 36 en 36 moeten vervangende verblijfplaatsen voor zes nestlocaties gerealiseerd worden. Dat betekent dat er twaalf huismussenkasten in de directe omgeving opgehangen moeten worden. Er wordt geadviseerd om deze kasten verdeeld op te hangen aan de noord- en oostgevels van Parkstraat 26-36 en 52-64. Deze locaties bevinden zich allen in de directe omgeving, binnen 50 meter van de originele nesten en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

In de nabijheid van Flevostraat 25 en 31 moeten vervangende verblijfplaatsen voor twee nestlocaties gerealiseerd worden. Dat betekent dat er vier huismussenkasten in de directe omgeving opgehangen moeten worden. Er wordt geadviseerd om deze verdeeld op te hangen aan de noord- of oostgevels van Parkstraat 80-88. Deze locaties bevinden zich allen in de directe omgeving, binnen 30 meter van de originele nesten en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

In de nabijheid van Zuiderzeestraat 57a en 61a moeten vervangende verblijfplaatsen voor twee nestlocaties gerealiseerd worden. Dat betekent dat er vier huismussenkasten in de directe omgeving opgehangen moeten worden. Er wordt geadviseerd om deze verdeeld op te hangen aan de noord- of oostgevels van Parkstraat 90-98. Deze locaties bevinden zich allen in de directe omgeving, binnen 30 meter van de originele nesten en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Nabij Gale Hamkestraat 1, 3 en 4 moeten vervangende verblijfplaatsen voor zes nestlocaties gerealiseerd worden. Dat betekent dat er twaalf huismussenkasten in de directe omgeving opgehangen moeten worden. Er wordt geadviseerd om deze verdeeld op te hangen aan de noord- of oostgevels van Parkstraat 106-118 en Schoklandstraat 1-11. Deze locaties bevinden zich allen in de directe omgeving, binnen 50 meter van de originele nesten en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Tabel 3 geeft een overzicht van het aantal te plaatsen huismussenkasten en de locaties daarvan per adres.

Tabel 3. Adressen, aantal en locaties van te plaatsen vervangende huismussenkasten.

Adres	aantal huismussenkasten	locatie
Pampusstraat 2	2	noordgevel
Pampusstraat 2	2	oostgevel
Parkstraat 26-36	2 per woonblok (4 totaal)	noordgevel
Parkstraat 32 en 52	2 per woning (4 totaal)	oostgevel

Parkstraat 52-64	2 per woonblok (4 totaal)	noordgevel
Parkstraat 80-88	4	noord- of oostgevel
Parkstraat 90-98	4	noord- of oostgevel
Parkstraat 106-118	2 per woonblok (4 totaal)	noordgevel
Parkstraat 106 en 112	2 per woning (4 totaal)	oostgevel
Schoklandstraat 1-11	2	noordgevel
Schoklandstraat 1-11	2	oostgevel

Er wordt geadviseerd om de huismussenkasten op te laten hangen door RANOX Natuuraannemer. RANOX heeft de kennis, ervaring en het inzicht om de kasten zonder verdere begeleiding op geschikte plekken volgens alle eisen te monteren.

Gierzwaluwen

Omdat tijdens de werkzaamheden nesten verloren gaan, moeten vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd worden. Deze vervangende verblijfplaatsen moeten voor minimaal eenzelfde aantal gierzwaluwen dezelfde functie vervullen als de verblijfplaatsen die door de werkzaamheden verdwijnen. Omdat een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, moeten voor elk aangetast of verwijderd nest minimaal vijf nieuwe nestplaatsen aangeboden worden. Op die manier is de kans groter dat minimaal één van de vervangende verblijfplaatsen door de gierzwaluwen geschikt bevonden wordt.

Gierzwaluwen hebben de tijd nodig om aan de aangeboden (tijdelijke) vervangende verblijfplaatsen te wennen. Omdat er met de sloop van de panden mogelijk eenendertig nesten verloren gaan, moeten de tijdelijke verblijfplaatsen minimaal één broedseizoen voor uitvoering van de werkzaamheden aanwezig zijn. Tijdens die periode moeten zowel de oorspronkelijke als de vervangende verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Als vervangende verblijfplaatsen is gekozen voor de gierzwaluwkasten van RANOX. Deze kasten zijn geschikt voor zes gierzwaluwnesten en voldoen aan de eisen zoals beschreven in het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017).

Met betrekking tot het ophangen van deze kasten moet rekening gehouden worden met de volgende eisen:

- Gierzwaluwen zijn semi-koloniebroeders, daarom moeten er meerdere verblijfplaatsen bij elkaar in de buurt aangeboden worden.
- De vervangende verblijfplaatsen moeten zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaatsen aangebracht worden; in de regel binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen en buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.
- De kasten moeten zo hoog mogelijk aangebracht worden, maar op een minimale hoogte van 3 meter.
- De verblijfplaatsen mogen niet in de volle zon hangen. Bij voorkeur op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw aan de noord- en oostgevel.

- Er moet voldoende, veilige uitvliegruimte aanwezig zijn van minimaal 1 meter breed en 3 meter diep zonder kans op verkeersslachtoffers.
- De vervangende verblijfplaatsen moeten gemaakt zijn van duurzaam materiaal (zonder chemische middelen) en op een duurzame wijze worden bevestigd.
- Er moet voldoende veiligheid zijn tegen predatoren.

Figuur 2. Gierzwaluwkast van RANOX, geschikt voor zes gierzwaluwnesten.

In de nabijheid van Pampusstraat 6 moeten acht nestlocaties vervangen worden. Daartoe moeten er zeven gierzwaluwkasten in de directe omgeving opgehangen worden. Er wordt geadviseerd om twee kasten aan de noordgevel en twee kasten aan de oostgevel van Pampusstraat 2 op te hangen. Dit pand bevindt zich op circa 10 meter afstand van de originele nestlocatie en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De resterende drie kasten kunnen aan de noordgevel van de hoogbouw aan Parkstraat 2-24 opgehangen

worden. Dit pand bevindt zich op circa 25 tot 50 meter afstand van de originele nestlocatie en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

In de rest van het plangebied moet er voor eenendertig nestlocaties voorzien worden in vervangende verblijfplaatsen. Daarvoor moeten zesentwintig gierzwaluwkasten in de directe omgeving opgehangen worden. Er wordt geadviseerd om deze kasten verdeeld op te hangen aan de noord- en oostgevels van Parkstraat 26-36, 52-98, 106-126, de hoogbouw van Pampusstraat 8-44, Urkerstraat 2-6, Zuiderzeestraat 65-73, Schoklandstraat 1-11 en de hoogbouw van Schoklandstraat 1-52. Deze locaties bevinden zich allen in de directe omgeving, binnen 120 meter van het plangebied en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Tabel 4 geeft een overzicht van het aantal te plaatsen huismussenkasten en de locaties daarvan per adres.

Tabel 4. Adressen, aantal en locatie van te plaatsen gierzwaluwkasten.

Adres	aantal gierzwaluwkasten	locatie
Pampusstraat 2	2	noordgevel
Pampusstraat 2	2	oostgevel
Pampusstraat 2-24	3	noordgevel
Parkstraat 26-36	1 per woonblok (2 totaal)	noordgevel
Parkstraat 26	1	oostgevel
Parkstraat 52-98	1 per woonblok (6 totaal)	noordgevel
Parkstraat 80	1	oostgevel
Parkstraat 106-123	1 per woonblok (3 totaal)	noordgevel
Parkstraat 106	1	oostgevel
Pampusstraat 8-44	2	noordgevel
Urkerstraat 6	1	noordgevel
Urkerstraat 2-6	2	oostgevel
Zuiderzeestraat 65-73	2	noordgevel
Zuiderzeestraat 65	1	oostgevel
Schoklandstraat 2-52	2	noordgevel
Schoklandstraat 2-52	2	oostgevel

Er wordt geadviseerd om de gierzwaluwkasten op te laten hangen door RANOX Natuuraannemer. RANOX heeft de kennis, ervaring en het inzicht om de kasten zonder verdere begeleiding op geschikte plekken volgens alle eisen te monteren.

Vleermuizen

Omdat met de sloop van de panden mogelijk zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuizen verloren gaan, is het noodzakelijk om vervangende verblijfplaatsen aan te bieden. Volgens het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) moeten deze alternatieve verblijfplaatsen voor minimaal eenzelfde aantal gewone dwergvleermuizen dezelfde functie kunnen

vervullen als de oorspronkelijke zomerverblijfplaats. Omdat een vervangende verblijfplaats nooit dezelfde eigenschappen heeft als de oorspronkelijke verblijfplaats, moeten er voor elke aangetaste of verwijderde zomer- dan wel paarverblijfplaats minimaal vier nieuwe zomer- dan wel paarverblijfplaatsen aangeboden worden. Op die manier is de kans groter dat minimaal één van de vervangende verblijfplaatsen door de vleermuizen geschikt bevonden wordt.

Als vervangende zomer- en paarverblijfplaatsen is gekozen voor de vleermuiskast model 'VK WS 01' van Vivara Pro. Met betrekking tot het ophangen van deze kasten moet rekening gehouden worden met de volgende eisen:

- De kasten moeten maximaal 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden worden geplaatst.
- De kasten moeten zo worden opgehangen dat deze verschillende microklimaten aanbieden (bijvoorbeeld door een cluster van kasten op te hangen met verschillende exposities ten opzichte van de zon).
- De locatie van de kasten moet qua kwaliteit vergelijkbaar of beter zijn dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), vrije aanvliegroute en duisternis (afscherming van verlichting). Daarnaast moeten de kasten vrij zijn van verstoring en buiten bereik van predatoren hangen.
- Met de voorgestelde locaties wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de bekende reeds ingenomen territoria van gewone dwergvleermuizen.
- Om ervoor te zorgen dat de vleermuizen voldoende tijd hebben om de nieuw aangeboden vleermuiskasten te ontdekken, dient rekening te worden gehouden met een gewenningsperiode van minimaal drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden, waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen.
- Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen is niet noodzakelijk. Wanneer de vleermuiskasten geen belemmering vormen komt het de vleermuizen ten goede als deze blijven hangen zolang de kasten functioneel zijn.

In de nabijheid van Pampusstraat 6 moeten twee zomer- of paarverblijfplaatsen vervangen worden. Daartoe moeten er acht vleermuiskasten in de directe omgeving opgehangen worden. Er wordt geadviseerd om acht kasten aan de zuidgevel van de hoogbouw aan Parkstraat 2-24 op te hangen. Dit pand bevindt zich op circa 25 tot 50 meter afstand van de originele nestlocatie en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

In de rest van het plangebied moeten zeventien zomer- of paarverblijfplaatsen vervangen worden. Daarvoor moeten achtenzestig vleermuiskasten in de directe omgeving opgehangen worden. Er wordt geadviseerd om twee kasten aan de zuidgevel en twee kasten aan de westgevel van Pampusstraat 2 op te hangen. Dit pand bevindt zich op circa 10 meter afstand van de originele nestlocatie en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Er wordt geadviseerd om de overige kasten verdeeld op te hangen aan de noord- en oostgevels van Parkstraat 26-36, 52-78, 106-126, de hoogbouw van Pampusstraat 8-44, Schoklandstraat 1-11 en de hoogbouw van Schoklandstraat 2-52. Deze locaties bevinden zich allen in de directe omgeving,

binnen 120 meter van het plangebied en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Tabel 5 geeft een overzicht van het aantal te plaatsen vleermuiskasten en de locaties daarvan per adres.

Tabel 5. Adressen, aantal en locaties van de te plaatsen vleermuiskasten.

Adres	aantal vleermuiskasten	locatie
Pampusstraat 2	2	zuidgevel
Pampusstraat 2	2	westgevel
Pampusstraat 2-24	4	zuidgevel
Parkstraat 26-36	2 per woonblok (4 totaal)	westgevel
Parkstraat 30, 36	2 per woonhuis (4 totaal)	westgevel
Parkstraat 58-78	2 per woonblok (6 totaal)	zuidgevel
Parkstraat 56, 64, 70, 78	2 per woonhuis (8 totaal)	westgevel
Parkstraat 88, 98, 110, 118, 126	2 per woonhuis (10 totaal)	westgevel
Parkstraat 106-126	2 per woonblok (6 totaal)	zuidgevel
Pampusstraat 8-44	4	zuidgevel
Pampusstraat 8-44	4	westgevel
Schoklandstraat 2-52	4	zuidgevel
Schoklandstraat 2-52	4	westgevel
Schoklandstraat 1-11	4	westgevel
Schoklandstraat 1	2	zuidgevel

Er wordt geadviseerd om de vleermuiskasten op te laten hangen door RANOX Natuuraannemer. RANOX heeft de kennis, ervaring en het inzicht om de kasten zonder verdere begeleiding op geschikte plekken volgens alle eisen te monteren.

4.1.2 Permanente verblijfplaatsen

Huismussen

Naast de tijdelijke vervangende verblijfplaatsen, moet er in de nieuwbouw ook permanent ruimte zijn voor huismussen. Permanente verblijfplaatsen kunnen gerealiseerd worden door het vogelschroot aan te brengen na de derde dakpan, gerekend vanaf de goot. Door de unidek-platen af te zetten met watervaste multiplex van 3,6 mm kunnen de huismussen de isolatie niet beschadigen. Door deze aanpassing bij alle nieuwbouw toe te passen, is er in de nieuwe situatie voldoende ruimte voor huismussen.

Gierzwaluwen

Voor het aanbrengen van permanente verblijfplaatsen voor gierzwaluwen in de nieuwbouw zijn er een aantal opties. Omdat de definitieve ontwerpen op moment van schrijven nog niet beschikbaar zijn is gekozen om drie opties op te nemen.

1. Verspreid over de nieuwbouw worden in totaal honderdvijfenvijftig inbouwstenen voor gierzwaluwkasten van het type 'IB GZ 04' van Vivara Pro aangebracht. Met betrekking tot de ophanging van deze kasten moet rekening gehouden worden met de volgende eisen:

- De verblijfplaatsen moeten niet in de volle zon hangen maar bij voorkeur op een hoek of langs de kopse kant van een gebouw aan de koele, schaduwrijke noord- en oostgevels.
 - Als verblijfplaatsen tussen 9 en 19 uur in de schaduw blijven door bijvoorbeeld een dakrand of dakgoot, kunnen andere windrichtingen overwogen worden.
 - Er moet voldoende (veilige) uitvliegruimte zijn: minimaal 1 meter breed en 3 meter diep, zonder kans op verkeersslachtoffers. Dus geen platte daken, brede goten, balustraden, borstweringen, bomen, vlaggenmasten en dergelijke die het aanvliegen bemoeilijken.
 - De verblijfplaatsen moeten voldoende veiligheid bieden tegen predatoren.
2. Er wordt tussen de muur en de rand van de dakgoot een spleet van 4 centimeter gelaten zodat gierzwaluwen hier tussen kunnen kruipen en in de holte van de dakgoot kunnen nestelen. Wanneer dit bij alle nieuwbouw wordt toegepast wordt voorzien in ruim voldoende ruimte voor gierzwaluwen.
 3. In de gootbekisting en in het dakoverstek worden aan de onderkant open sleuven van 3x7 centimeter gemaakt zodat de holle ruimtes gebruikt kunnen worden door gierzwaluwen. Door deze aanpassing bij alle nieuwbouw toe te passen, is er in de nieuwe situatie voldoende ruimte voor huismussen.

Vleermuizen

Naast de aangeboden tijdelijke verblijfplaatsen is het noodzakelijk om de nieuwbouw ook permanent geschikt te maken voor het gebruik door gewone- en ruige dwergvleermuizen. Dit kan eenvoudig door de spouwmuren te isoleren met een harde isolatie waarbij er nog een ruimte van 1,5 tot 2 centimeter tussen de isolatie en de buitenmuur over blijft. Op deze manier kan de spouwmuur door gewone en ruige dwergvleermuizen gebruikt worden als zomer-, paar-, kraam- en winterverblijfplaats zonder dat de isolatie beschadigd.

Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de betimmering om de dakgoten. Door achter de betimmering een vrije ruimte te laten van 1,5 tot 2 centimeter, ontstaan mogelijkheden voor zomer-, paar- en eventueel ook kraamverblijfplaatsen. Het is belangrijk dat de ruimtes achter de betimmering van verschillende gevels met elkaar in verbinding staan, zodat vleermuizen afhankelijk van de temperatuur van locatie kunnen wisselen.

Wanneer dergelijke betimmering bij alle nieuwbouw wordt toegepast, wordt voorzien in voldoende permanente verblijfplaatsen.

4.2 Aangepaste werkwijze

Huismussen

Tenminste twee maanden na het ophangen van de tijdelijke verblijfplaatsen en buiten de periode maart–september kunnen de originele nestlocaties ongeschikt worden gemaakt. De onderste drie rijen dakpannen worden met de hand, onder begeleiding van een huismussendeskundige, verwijderd. Vervolgens kunnen de werkzaamheden aan de daken uitgevoerd worden.

Gierzwaluwen

De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd in de minst kwetsbare periode voor gierzwaluwen. Dit is de periode waarin gierzwaluwen niet in Nederland aanwezig zijn. Deze periode loopt van september tot en met begin april.

Vleermuizen

Om de woningen ongeschikt te maken als verblijfplaats voor vleermuizen worden in de muren van het gebouw voorafgaand aan de sloop gaten gemaakt. De gaten worden bij voorkeur over de volle hoogte en op de hoeken gemaakt om tocht en invallend licht in de spouw te creëren. Ook kunnen er aanvullend gaten van 30x30 centimeter of 50x50 centimeter worden gemaakt in de muur om tocht te bevorderen. Daarnaast worden dakpannen en houten betimmering verwijderd. Tocht verstoort het microklimaat waardoor het gebouw ongeschikt wordt als verblijfplaats. Deze werkzaamheden worden vanaf 1 april tot en met 15 mei uitgevoerd. Het maken van de gaten moet onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen worden uitgevoerd.

Nadat het gebouw ongeschikt gemaakt is voor vleermuizen moet het gebouw minimaal vijf dagen met avondtemperaturen van meer dan 10 °C ongemoeid worden gelaten alvorens wordt overgegaan tot sloop. Dit is noodzakelijk om vleermuizen die zich toch nog onverhoopt ergens in het gebouw bevinden, de kans te geven het gebouw te verlaten.

Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk worden stopgezet en moet een vleermuisdeskundige worden geraadpleegd over de manier waarop de werkzaamheden verder uitgevoerd kunnen worden met zo min mogelijk negatieve effecten voor de aangetroffen vleermuizen.

4.3 Periode van werken

Voor de woningen waarin beschermde functies zijn aangetroffen (het soortgerichte onderzoek wordt uitgevoerd op moment van schrijven) geldt een aangepaste periode van werken. Door rekening te houden met de kwetsbare perioden van de beschermde soorten en functies wordt verstoring en het mogelijk doden van soorten voorkomen.

4.3.1 Huismus

Het ongeschikt maken van de woningen waar huismussen zijn aangetroffen moet plaatsvinden buiten de meest kwetsbare periode van de huismus, dat wil zeggen buiten de voortplantingsperiode. De werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden in de periode oktober tot en met februari. Het verwijderen van de dakpannen mag niet beginnen binnen vorstperioden.

4.3.2 Gierzwaluw

De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd in de minst kwetsbare periode voor gierzwaluwen. Dit is de periode waarin gierzwaluwen niet in Nederland aanwezig zijn. Deze periode loopt van september tot en met begin april.

4.3.3 Vleermuizen

Het ongeschikt maken van de panden waarin zomer- en/of paarverblijfplaatsen van gewone en/of ruige dwergvleermuizen aanwezig zijn moet worden uitgevoerd buiten de periode dat zomer- en

- Voordat de ingreep plaatsvindt dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.
- De effectiviteit van de genomen maatregelen moet over een periode van drie jaar gemonitord worden.

5. Bronnen

5.1 Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.

Elders, V., 2018. Ecologische quickscan Brandweerkazerne, Lemmer. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18543-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Elders, V., 2019. Ecologische quickscan Zuiderzeestraat, Lemmer. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18575-02, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Wet natuurbescherming. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermd-dieren-en-planten.html> (21-04-2014)].

5.2 Websites

www.bij12.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/elenil

www.soortenbank.nl

www.telmee.nl

www.vleermuisprotocol.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1. Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 werd de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Wet natuurbescherming en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden dat zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In deze bijlage volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.

Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest verdeeld over vier categorieën waarvan de nest een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voorzover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;

3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10 is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van LNV voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de minister van LNV of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de minister van LNV of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand bestaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbepantingen, bepantingen langs waterwegen en eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbepante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van vriend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.